

HELSINGIN ASEPOMOA EPÄILTIIN AIHEETTA

Rikosepäilyt Helsingin poliisilaitoksen asevalvontaryhmän entistä johtajaa kohtaan olivat aiheettomia. Erikoissyyttäjä, tutkinnanjohtaja Jukka Haavisto toteaa päätöksessään hänen toimineen lainmukaisesti ja harkintavaltansa puitteissa. Perusteeton rikosepäily vei ilmiannetulta viran asehallinnossa, eikä sitä ole puhtaista papereista huolimatta palautettu.

TEKSTI MIKKO NISKASAARI

Helsingin asevalvontaryhmän johtajaan kohdistettu painostus oli sivunäytös oikeudenkäynnissä Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa. Hyvinkäällä viime syksynä istutussa jutussa vastaajina olivat kokeneet asekeräilijä ja asekauppias, ja tuomio annettiin viime tammikuussa. Sitä selostettiin Ase-lehdessä 1/2022.

Tärkeimmät syytteet koskivat aseiden lainaamista, syytteen mukaan niitä oli lainattu liian pitkäksi aikaa. Keräilijällä oli ollut Jatimatic-konepistooli ja RK-62 lainassa kolmisen vuotta.

Todistajana kuultu Helsingin laitoksen asevalvontaryhmän johtaja **Ilari Vilen** kertoi, että aseiden lainaaminen oli aseliikkeen tarkastuk-

ssa havaittu, mutta koska keräilijällä oli keräilysuunitelmansa vuoksi oikeus sarjatuliaseiden hallussapitoon, eikä aselaissa ole määritelty sallittua laina-aikaa, lainaamiseen ei oltu puututtu.

Aluesyyttäjä **Johanna Tauriainen** ei pitänyt Vilenin todistajalausunnosta, ja teki poliisille tutkintapyyntöä, kesken oikeudenkäynnin. Tämä johti Vilenin siirtämiseen pois asehallinnosta, aivan muihin tehtäviin, kuten Ase-lehden numerossa 5 /2021 kerrottiin.

Viime syksynä syyttäjä Tauriainen selitti toimiaan Ase-lehdelle näin:

"Olen lähettänyt todistaja lausunnon nauhoituksen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen tutkinnanjohtajalle kysyäkseni hänen kantaansa siihen. Haluan tarkistaa, olemmeko edelleen samaa mieltä siitä, mitä aseenkäsittelylupa tarkoittaa ja mitä se edellyttää", Tauriainen kertoi.

Tuolloin Tauriainen ilmoitti, ettei hän ollut tehnyt rikosilmoitusta mistään todistajalausunnosta,

eikä todistajasta.

"Haluan vain tarkistaa, olemmeko Itä-Uudenmaan poliisin kanssa edelleen samaa mieltä aselaista".

Tutkinnanjohtaja-syyttäjä **Jukka Haaviston** päätöksestä selviää Tauriaisen menneen paljon pidemmälle. Hän on pyytänyt tutkimaan, onko Vilen syyllistynyt rikokseen, kun ei ole asetarkastuksessa puuttanut pitkiin laina-aikoihin.

Aivan ilmeisesti Vilenin aselaintulkinta ei miellyttänyt syyttäjää, joka oli kutsunut todistajakseen komisario **Tommi Hermosen** Kaakkois-Suomen poliisilaitokselta – jolle Uudenmaan juttu ei tosin kuulunut millään tavalla. Sieltä syyttäjä sai haluamansa lausunnon:

"Hänen mielestään on vaikeaa kuvitella asiaa, jonka vuoksi olisi hyväksyttävä lainata aseita vuosiksi".

Todistajana kuultiin myös Poliisihallituksen asehallintopäällikkö **Mika Lehtosta**. *"Hänen käsityksen mukaan ampuma-aselainsäädäntö ei estä aseiden lainaamista lähes kolmeksi vuodeksi taikka edellytä perustelemaan lainaa lupaviranomaisille",* selostaa Jukka Haavisto Lehtosen todistajalausuntoa oikeudenkäynnissä.

Syyttäjä Tauriainen ei sentään kohdistanut tut-

kintapyyntöään myös Lehtoseen. Se, ettei itse ampuma-aselaissa ole määräystä laina-ajan pituudesta, selviää tietysti myös suoraan laista.

Tammikuussa antamassaan tuomiossa käräjäoikeus päättyi samaan kuin Vilen ja Lehtonen:

"Käräjäoikeus katsoo Lehtosen ja Vilenin kertomusten perusteella, ettei kolmen vuoden ampuma-aseiden laina-aika sinänsä ole poikkeuksellinen laina-aika."

Tutkinnanjohtaja Haavisto totesi poliiseilla olevan näkemuseroja kohtuullisesta laina-ajasta, eikä Vileniä ole syytä epäillä tältäkin osin mistään moitittavasta menettelystä.

VASTAAVUUS JA VÄÄRÄ LAINKOHTA

Syyttäjä Tauriaisen tutkintapyyntöissä kyseenalaistettiin myös se, että Vilen oli hyväksynyt keräilijän lainaavan Jatimaticin Suomi-konepistoolin, ja RK-62:n Lahti-Saloranta pikakiväärin lupien nojalla. Tutkintapyyntöä mukaan tätä ei olisi saanut hyväksyä.

Vanha, hyvin tunnettu periaatehan on ollut, että vastaavanlaisen aseiden, kuin mihin on lupa, saa lainata.

Oikeudenkäynnissä käyttiin paljon vaivaan sen todistamiseen, että Jaticomatic ja rynnäkkökiväärit ovat kätkevävydeltään ja toimintavaltaan ihan eri asia, kuin Suomi-konepistooli ja pikakivääri.

Käräjäoikeus myös tuomitsi vastaajat törkeästä ampuma-aserikoksesta sillä perusteella, etteivät laina-aseet olleet asetyypiltään vastaavia kuin ne, joihin keräilijällä oli luvat.

Tutkinnanjohtaja Jukka Haavisto katsoi silti Vilenin toimineen tältäkin osin harkintavaltansa puitteissa, kun hän ei ollut puuttunut lainaamiseen.

Koko prosessissa on kiinnostaisaa, ettei syyttäjä, syytettyä tukeneet todistajat, käräjäoikeus, eikä myöskään tutkinnanjohtaja huomanneet, ettei vastaavuudella itseasiassa ollut merkitystä, kuten Ase-lehden numerossa 1/2022 kerrottiin.

Totta kyllä, aselain 87 §:n, jossa lainaamisesta säädetään, ensimmäisessä momentissa säädetään: "10) erityisen vaarallisen ampuma-aseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus toimintavaltaan ja asetyypiltään vastaavan erityisen vaarallisen ampuma-aseen hallussapitoon;"

Kohtaa tiukennettiin taannoin. Aiemmin kohdassa todettiin "jolla on oikeus toimintavaltaan ja muuten vastaavan erityisen vaarallisen ampuma-aseen hallussapitoon". Muutos on siis yksi sana: "muuten" tilalle tuli "asetyypiltään".

Tämä muutos tuli voimaan 15.7.2019. Laittomasti lainatuksi väitetyt aseet olivat lainassa pisimmillään vuodesta 2015, ja lainaamisen päättyi 6.2.2018.

Puolitoista vuotta ennen lakimuutosta. Taannehtivasti lakimuutosta ei voi soveltaa.

POLIISIEN KESKINÄISTÄ NOKKAPOKKAA

Tutkinnanjohtaja Jukka Haavisto päätti, ettei syyttäjän tutkintapyyntö anna mitään osin aihetta aloittaa edes esitutkintaa, ja näin Ilari Vilen sai puhtaat paperit. Hänelle ei kuitenkaan ole palautettu entistä virkaansa Helsingin poliisilaitoksen asevalvontaryhmässä.

Voi arvioida, ettei pelkä syyttäjän, aika heiveröisin perustein tehty tutkintapyyntö vaikuttanut virran menetykseen. Asiassa saattoi painaa se, että todistaja Vilen oli arvostellut Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen tekemää esitutkintaa. Se mitä ilmeisimmin on otettu Vantaalla raskaasti, ja valituksia on Helsinkiin lähetetty.

Koko Hyvinkään oikeusjuttu osoittaa, että aselakia tulkitaan Vantaalla monin

osin aivan eri tavalla kuin Helsingissä. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ohjeistamana toiminut syyttäjä näyttäisi pyrkineen tutkintapyyntönsä sekä saattamaan itsensä kannalta epämieluisan todistajan huonoon huutoon käräjäoikeuden edessä, myös pyrkineen pakkotamaan Helsingin poliisilaitoksen omaksumaan Vantaan tulkinnan aselaista.

Tämä on aika erikoista. **Asia on ilmeisesti kiusallinen myös Etelä-Suomen syyttäjälueelle (se tarkoittaa toimistoa), sillä Haaviston päätöksen luovuttamista viivytettiin sitkeästi. Kun päätös lopulta annettiin, siitä oli mustattu keskeiset tiedot niin, ettei ratkaisua olisi sensuroidun asiakirjan perusteella pystynyt selostamaan. Kaikki peitetyt tiedot ovat kuitenkin täysin julkista aineistoa: ne kaikki löytyvät Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomiosta.**

ASELAKIASIAA

ASEKAUPPIAITA OHJEISTETTIIN

Poliisihallituksen Asehallinto lähestyi ase-elinkeinonharjoittajia lähettämällä 26.8.2022 ohjeen, jonka lähettäjä ei ohjeesta selviä. Ase-lehti myös tiedusteli asian oikeudellisesta taustasta, eikä saanut siihen koskaan vastausta.

••••• TEKSTI: JUSSI PELTOLA

Lähettämämme sähköposti kuului seuraavasti:

Itse asiasta en voisi olla enempää samaa mieltä, mutta ohjeen laillisuuspohja vaatii täsmentämistä, joten pyytäisin saada tietää, kuka on sen lähettäjä? Ohje on lähetetty geneerisestä mail-osoitteesta.

Ennen kaikkea ohjees-

ta puuttuu se lakiperusta, millä oikeudella kauppias voi(s)i tarkistaa ei-venäläisellä maksuvälineellä, kuten käteisellä tai vaikkapa kiinassa myönnettyllä luotokortilla, ei-luvanvaraista tavaraa ostavan ihmisen henkilöllisyyden tai tehdä olettamuksia nimenomaan asiakkaan etnisen taustan pohjalta.

Kysymyksellä on tätä asiayhteyttä laajempikin merkitys.

Korostettakoon, että itse substanssista -asiastamme voisi olla enempää samaa mieltä. Henkilökohteisesti nykyisessä maailmantilanteessa en myisi Venäjälle tai venäläiselle hammastikkuakaan. Tällainen

mielipide toteutettuna voi silti olla rikos, koska meillä on laki, joka nimenomaisesti kieltää kansallisuuteen perustuvan syrjinnän.

Kuitenkin viime aikoina on väännetty peistä jopa siitä, että EU:n ainoana maana "emme voi" estää maahan-tuloa Venäjältä, koska laki. Muualla lehdessä käsittelemme ns. aselupakäytännön